

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ

της 11ης Φεβρουαρίου 2003 *

Στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-187/01 και C-385/01,

που έχουν ως αντικείμενο αιτήσεις αφενός του Oberlandesgericht Köln (Γερμανία) και αφετέρου του Rechtbank van eerste aanleg te Veurne (Βέλγιο) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 35 ΕΕ, με τις οποίες ζητείται, στο πλαίσιο των ποινικών δικών που εκκρεμούν ενώπιον των αιτούντων δικαστηρίων κατά

Hüseyin Gözütok (C-187/01)

και

Klaus Brügge (C-385/01),

η έκδοση προδικαστικής απόφασεως ως προς την ερμηνεία του άρθρου 54 της σύμβασης εφαρμογής της Συμφωνίας του Σένγκεν, της 14ης Ιουνίου 1985, μεταξύ των κυβερνήσεων των κρατών της Οικονομικής Ένωσης Μπενελούξ, της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και της Γαλλικής Δημοκρατίας, σχετικά με τη σταδιακή κατάργηση των ελέγχων στα κοινά σύνορα (ΕΕ 2000, L 239, σ. 19), η οποία υπογράφηκε στις 19 Ιουνίου 1990 στο Σένγκεν (Λουξεμβούργο),

* Γλώσσες διαδικασίας: η γερμανική και η ολλανδική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους G. C. Rodríguez Iglesias, Πρόεδρο, J.-P. Puissochet, M. Wathelet, R. Schintgen (εισηγητή) και C. W. A. Timmermans, προέδρους τμήματος, C. Gulmann, A. La Pergola, P. Jann, B. Σκουρή, F. Macken, N. Colneric, S. von Bahr και J. N. Cunha Rodrigues, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: D. Ruiz-Jarabo Colomer
γραμματέας: H. A. Rühl, κύριος υπάλληλος διοικήσεως,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

- ο H. Gözütok, εκπροσωπούμενος από τον N. Hack, Rechtsanwalt (C-187/01),

- η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον W.-D. Plessing (C-187/01 και C-385/01),

- η Βελγική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την A. Snoecx (C-385/01),

- η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους R. Abraham και G. de Bergues και την C. Isidoro (C-187/01),

- η Κυβέρνηση των Κάτω Χωρών, εκπροσωπούμενη από την H. G. Sevenster (C-187/01 και C-385/01),

- η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους W. Bogensberger και C. Ladenburger (C-187/01), καθώς και από τους W. Bogensberger και R. Troosters (C-385/01),

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις του H. Gözütok, εκπροσωπούμενου από τον N. Hack, της Γερμανικής Κυβερνήσεως, εκπροσωπούμενης από τον A. Dittrich, της Βελγικής Κυβερνήσεως, εκπροσωπούμενης από την A. Snoecx, καθώς και από τους J. Devadder και W. Detavernier, της Γαλλικής Κυβερνήσεως, εκπροσωπούμενης από τον R. Abraham, της Ιταλικής Κυβερνήσεως, εκπροσωπούμενης από τον G. Aiello, avvocato dello Stato, της Ολλανδικής Κυβερνήσεως, εκπροσωπούμενης από την C. Wissels, και της Επιτροπής, εκπροσωπούμενης από τους W. Bogensberger και R. Troosters, κατά τη συνεδρίαση της 9ης Ιουλίου 2002,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 19ης Σεπτεμβρίου 2002,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Με διατάξεις της 30ής Μαρτίου και της 4ης Μαΐου 2001, που περιήλθαν στο Δικαστήριο στις 30 Απριλίου και στις 8 Οκτωβρίου 2001 αντίστοιχα, το Oberlandesgericht Köln (C-187/01) και το Rechtbank van eerste aanleg te Veurne

(C-385/01) υπέβαλαν, κατ' εφαρμογή του άρθρου 35 ΕΕ, από ένα προδικαστικό ερώτημα ως προς την ερμηνεία του άρθρου 54 της σύμβασης εφαρμογής της Συμφωνίας του Σένγκεν, της 14ης Ιουνίου 1985, μεταξύ των κυβερνήσεων των κρατών της Οικονομικής Ένωσης Μπενελούξ, της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και της Γαλλικής Δημοκρατίας, σχετικά με τη σταδιακή κατάργηση των ελέγχων στα κοινά σύνορα (ΕΕ 2000, L 239, σ. 19, στο εξής: σύμβαση εφαρμογής), η οποία υπογράφηκε στις 19 Ιουνίου 1990 στο Σένγκεν.

- 2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο δύο ποινικών δίωξεων που είχαν ασκηθεί αφενός στη Γερμανία κατά του Η. Gözütok και αφετέρου στο Βέλγιο κατά του Κ. Brügge για τα εγκλήματα που είχαν διαπράξει ο μεν πρώτος στις Κάτω Χώρες, ο δε δεύτερος στο Βέλγιο, μολονότι οι διαδικασίες που είχαν κινηθεί σε άλλο κράτος μέλος κατά των δύο αυτών κατηγορουμένων είχαν περατωθεί οριστικά μετά την εκ μέρους τους καταβολή ορισμένου χρηματικού ποσού που είχε καθορίσει ο εισαγγελέας στο πλαίσιο διαδικασίας που οδηγεί σε εξάλειψη της δυνατότητας άσκησης δίωξης.

Νομικό πλαίσιο

- 3 Κατά το άρθρο 1 του πρωτοκόλλου για την ενσωμάτωση του κεκτημένου του Σένγκεν στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο προσαρτήθηκε με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στη Συνθήκη περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (στο εξής: πρωτόκολλο), δεκατρία κράτη μέλη, μεταξύ των οποίων καταλέγονται το Βασίλειο του Βελγίου, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας και το Βασίλειο των Κάτω Χωρών, εξουσιοδοτούνται να θεσπίσουν στενότερη συνεργασία μεταξύ τους στο πεδίο ισχύος του κεκτημένου του Σένγκεν, όπως αυτό προσδιορίζεται στο παράρτημα του πρωτοκόλλου αυτού.

- 4 Στο κεκτημένο του Σένγκεν, όπως έχει καθοριστεί, καταλέγονται, μεταξύ άλλων, η συμφωνία μεταξύ των κυβερνήσεων των κρατών της Οικονομικής Ένωσης Μπενελούξ, της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και της Γαλλικής Δημοκρατίας, σχετικά με τη σταδιακή κατάργηση των ελέγχων στα κοινά σύνορα, η οποία υπογράφηκε στο Σένγκεν στις 14 Ιουνίου 1985 (ΕΕ 2000, L 239, σ. 13, στο εξής: Συμφωνία του Σένγκεν), καθώς και η σύμβαση εφαρμογής.
- 5 Η Συμφωνία του Σένγκεν και η σύμβαση εφαρμογής επιδιώκουν «να επιτύχουν την κατάργηση των ελέγχων στα κοινά σύνορα κατά την κυκλοφορία των προσώπων [...]» (δεύτερο εδάφιο του προοιμίου της σύμβασης εφαρμογής), δεδομένου ότι «η όλο και στενότερη ένωση των λαών των κρατών μελών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων πρέπει να βρει την έκφρασή της στην ελεύθερη διέλευση των εσωτερικών συνόρων από όλους τους υπηκόους των κρατών μελών [...]» (πρώτο εδάφιο του προοιμίου της Συμφωνίας του Σένγκεν). Σύμφωνα με το πρώτο εδάφιο του προοιμίου του πρωτοκόλλου, το κεκτημένο του Σένγκεν αποσκοπεί «στην ενίσχυση της ευρωπαϊκής ενοποίησης και, ιδίως, στην ταχύτερη ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε ένα χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης». Κατά το άρθρο 2, πρώτο εδάφιο, τέταρτη περίπτωση, ΕΕ, μεταξύ των στόχων της Ευρωπαϊκής Ένωσης καταλέγονται η διατήρηση και η ανάπτυξη ενός τέτοιου χώρου, μέσα στον οποίο εξασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων.
- 6 Το άρθρο 2, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του πρωτοκόλλου ορίζει ότι από την ημερομηνία έναρξης ισχύος της Συνθήκης του Άμστερνταμ το κεκτημένο του Σένγκεν έχει απευθείας εφαρμογή εντός των δεκατριών κρατών μελών που αναφέρονται στο άρθρο 1 του πρωτοκόλλου αυτού.
- 7 Κατ' εφαρμογή του άρθρου 2, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, δεύτερη περίοδος, του πρωτοκόλλου, το Συμβούλιο εξέδωσε στις 20 Μαΐου 1999 την απόφαση 1999/436/ΕΚ, για τον καθορισμό, δυνάμει των οικείων διατάξεων της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, της νομικής βάσης για κάθε διάταξη ή απόφαση που συνιστά το κεκτημένο του Σένγκεν (ΕΕ L 176, σ. 17). Από το άρθρο 2 της απόφασης αυτής, σε συνδυασμό με το παράρτημά της Α, προκύπτει ότι το Συμβούλιο θεώρησε ως νομική βάση των άρθρων 54 έως 58 της συμβάσεως εφαρμογής τα άρθρα 34 ΕΕ και 31 ΕΕ, τα οποία

αποτελούν μέρος του τίτλου VI της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, ο οποίος επιγράφεται: «Διατάξεις για την αστυνομική και δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις».

- 8 Τα άρθρα 54 έως 58 της σύμβασης εφαρμογής συναποτελούν το κεφάλαιο 3, το οποίο επιγράφεται «Εφαρμογή της αρχής non bis in idem» και εντάσσεται στον τίτλο III, ο οποίος επιγράφεται «Αστυνομία και ασφάλεια». Τα άρθρα αυτά προβλέπουν κυρίως τα εξής:

«Άρθρο 54

Όποιος καταδικάστηκε αμετάκλητα από ένα συμβαλλόμενο μέρος δεν μπορεί να διωχθεί από ένα άλλο συμβαλλόμενο μέρος για τα ίδια πραγματικά περιστατικά, υπό τον όρον όμως ότι, σε περίπτωση καταδίκης, η ποινή έχει ήδη εκτιθεί ή εκτίεται ή δεν μπορεί πλέον να εκτιθεί σύμφωνα με τους νόμους του συμβαλλομένου μέρους που επέβαλε την καταδίκη.

Άρθρο 55

1. Ένα συμβαλλόμενο μέρος μπορεί, κατά το χρόνο της κυρώσεως, αποδοχής ή εγκρίσεως της παρούσας σύμβασης, να δηλώσει ότι δεν δεσμεύεται από το άρθρο 54 σε μία ή περισσότερες από τις ακόλουθες περιπτώσεις:

- α) όταν τα πραγματικά περιστατικά τα οποία έλαβε υπόψη της η αλλοδαπή δικαστική απόφαση έλαβαν χώρα είτε εν όλω είτε εν μέρει στο έδαφός του, στην τελευταία όμως αυτή περίπτωση η εξαίρεση αυτή δεν εφαρμόζεται, εάν τα πραγματικά αυτά περιστατικά έλαβαν χώρα εν μέρει στο έδαφος του συμβαλλομένου μέρους, όπου εκδόθηκε η δικαστική απόφαση

- β) όταν τα πραγματικά περιστατικά τα οποία είχε λάβει υπόψη η αλλοδαπή δικαστική απόφαση συνιστούν αξιόποινη πράξη κατά της ασφαλείας του κράτους ή εναντίον άλλων εξίσου ουσιαστικών συμφερόντων αυτού του συμβαλλομένου μέρους·
- γ) όταν τα πραγματικά περιστατικά τα οποία είχε λάβει υπόψη η αλλοδαπή δικαστική απόφαση διεπράχθησαν από δημόσιο υπάλληλο αυτού του συμβαλλόμενου μέρους κατά παράβαση των καθηκόντων της θέσεώς του.

2. Συμβαλλόμενο μέρος που προέβη στη δήλωση εξαιρέσεως που προβλέπεται στην παράγραφο 1, στοιχείο β', προσδιορίζει τις κατηγορίες των αξιοποιήσιμων πράξεων, στις οποίες μπορεί να εφαρμοσθεί αυτή η εξαίρεση.

3. Συμβαλλόμενο μέρος έχει τη δυνατότητα ανά πάσα στιγμή να ανακαλεί μια τέτοια δήλωση σχετική με μία ή περισσότερες από τις εξαιρέσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1.

4. Οι εξαιρέσεις, που αποτελούν αντικείμενο μιας δηλώσεως κατά την παράγραφο 1, δεν εφαρμόζονται όταν το ενδιαφερόμενο συμβαλλόμενο μέρος έχει ζητήσει από το άλλο συμβαλλόμενο μέρος την ποινική δίωξη για τα ίδια πραγματικά περιστατικά ή συναίνεσε στην έκδοση του εν λόγω προσώπου.

[...]

Άρθρο 58

Οι προηγούμενες διατάξεις δεν εμποδίζουν την εφαρμογή ευρύτερων εθνικών διατάξεων που αφορούν την εφαρμογή της αρχής *ne bis in idem*, η οποία συνδέεται με τις δικαστικές αποφάσεις που έχουν εκδοθεί στο εξωτερικό.»

Οι κύριες υποθέσεις και τα προδικαστικά ερωτήματα

Υπόθεση C-187/01

- 9 Ο Η. Gözütok είναι Τούρκος υπήκοος, ο οποίος κατοικεί από πολλών ήδη ετών στις Κάτω Χώρες. Ο Η. Gözütok εκμεταλλεύεται στην ολλανδική πόλη Heerlen ένα εστιατόριο για ελαφρύ φαγητό, με την επωνυμία «Coffee- and Teahouse Schorpioen».
- 10 Σε ελέγχους που διενήργησε η ολλανδική αστυνομία στο κατάστημα αυτό στις 12 Ιανουαρίου και στις 11 Φεβρουαρίου 1996 βρέθηκαν και κατασχέθηκαν 1 kg χασίς, 1,5 kg μαριχουάνα και 41 τσιγάρα χασίς (τσιγαριλίκια) την πρώτη φορά και 56 gr χασίς, 200 gr μαριχουάνα και 10 τσιγαριλίκια τη δεύτερη.

11 Από τη δικογραφία προκύπτει ότι οι ποινικές διώξεις που κινήθηκαν στις Κάτω Χώρες κατά του Η. Gözütok λόγω των ναρκωτικών που είχαν κατασχεθεί στις 12 Ιανουαρίου και στις 11 Φεβρουαρίου 1996 έπαυσαν κατόπιν αφενός της αποδοχής εκ μέρους του των προτάσεων που του είχε απευθύνει ο εισαγγελέας στο πλαίσιο διαδικασίας που οδηγεί σε εξάλειψη της δυνατότητας άσκησης δίωξης και αφετέρου της καταβολής των ποσών των 3 000 ολλανδικών φιορινίων (NLG) και των 750 NLG που είχε απαιτήσει συναφώς ο εισαγγελέας.

12 Συναφώς, το άρθρο 74, παράγραφος 1, του Wetboek van Strafrecht (ολλανδικού Ποινικού Κώδικα) προβλέπει τα εξής:

«Πριν κινήθει η ακροαματική διαδικασία, ο εισαγγελέας μπορεί να καθορίζει μία ή περισσότερες προϋποθέσεις, προκειμένου να αποφεύγεται η κίνηση ένδικης διαδικασίας σε σχέση με το έγκλημα, εφόσον το έγκλημα αυτό δεν τιμωρείται με ποινή στερητική της ελευθερίας μεγαλύτερη των έξι ετών. Η δυνατότητα άσκησης ποινικής δίωξης εξαιρείται, όταν ο ύποπτος εκπληρώνει τις προϋποθέσεις αυτές.»

13 Μεταξύ των προϋποθέσεων αυτών μπορεί να περιλαμβάνεται η καταβολή στο Δημόσιο χρηματικού ποσού, του οποίου το ύψος κυμαίνεται μεταξύ 5 NLG και της ανώτατης χρηματικής ποινής που μπορεί να επιβληθεί για την οικεία αξιόποινη πράξη.

14 Στις 31 Ιανουαρίου 1996 μια γερμανική τράπεζα πληροφόρησε τις γερμανικές αρχές ότι από τον τραπεζικό λογαριασμό του Η. Gözütok κινούνταν μεγάλα χρηματικά ποσά.

- 15 Η γερμανική αστυνομία, αφού ζήτησε πληροφορίες από τις ολλανδικές αρχές σχετικά με τον Η. Gözütok, τον συνέλαβε στις 15 Μαρτίου 1996 στη Γερμανία και την 1η Ιουλίου 1996 η Staatsanwaltschaft Aachen (Εισαγγελία του Άαχεν) (Γερμανία) άσκησε ποινική δίωξη κατά του Η. Gözütok λόγω του ότι κατά το διάστημα μεταξύ 12ης Ιανουαρίου και 11ης Φεβρουαρίου 1996 είχε εμπορευθεί στις Κάτω Χώρες, σε δύο τουλάχιστον περιπτώσεις, ναρκωτικά, των οποίων η ποσότητα στη μία περίπτωση δεν ήταν καθόλου ευκαταφρόνητη.
- 16 Στις 13 Ιανουαρίου 1997 το Amtsgericht Aachen (Γερμανία) καταδίκασε τον Η. Gözütok σε ποινή φυλακίσεως συνολικής διάρκειας ενός έτους και πέντε μηνών, με αναστολή εκτέλεσης της ποινής.
- 17 Κατόπιν ασκήσεως εφέσεως κατά της ανωτέρω αποφάσεως τόσο από τον Η. Gözütok όσο και από τον εισαγγελέα, το Landgericht Aachen (Γερμανία), με διάταξη της 27ης Αυγούστου 1997, διέταξε την παύση της δίωξης του Η. Gözütok, με το αιτιολογικό κυρίως ότι, σύμφωνα με το άρθρο 54 της σύμβασης εφαρμογής, η οριστική παύση της δίωξης από τις ολλανδικές αρχές δέσμευε τις αρμόδιες για την άσκηση δίωξης γερμανικές αρχές. Κατά το εν λόγω δικαστήριο, η ποινική δίωξη έπαυσε οριστικά κατόπιν συμβιβασμού τον οποίο πρότεινε ο εισαγγελέας («transactie») και ο οποίος αποτελεί διαδικασία του ολλανδικού δικαίου που πρέπει να εξομοιωθεί με αμετάκλητη καταδίκη («rechtskräftige Verurteilung»), υπό την έννοια του γερμανικού κειμένου του άρθρου 54 της σύμβασης εφαρμογής, μολονότι οι συμβιβασμοί αυτοί δεν συνάπτονται με τη συμμετοχή δικαστών ούτε λαμβάνουν τη μορφή δικαστικής αποφάσεως.
- 18 Ο εισαγγελέας προσέβαλε την ανωτέρω διάταξη του Landgericht Aachen ενώπιον του Oberlandesgericht Köln, το οποίο, κρίνοντας ότι για την έκδοση της απόφασής του είναι αναγκαία η ερμηνεία του άρθρου 54 της σύμβασης εφαρμογής, ανέστειλε την ενώπιόν του διαδικασία και υπέβαλε στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Κωλύει το άρθρο 54 της σύμβασης εφαρμογής την άσκηση ποινικής δίωξεως εντός της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, όταν για τα ίδια περιστατικά έχει

εξαλειφθεί, κατά το δίκαιο των Κάτω Χωρών, η δυνατότητα ασκήσεως διώξεως εντός της χώρας αυτής; Συμβαίνει τούτο ειδικότερα όταν μια απόφαση της εισαγγελικής αρχής για την παύση της διώξεως κατόπιν της εκπληρώσεως ορισμένων υποχρεώσεων (πρόκειται για την ολλανδική “transactie”), απόφαση για την οποία, κατά τη νομοθεσία άλλων συμβαλλομένων κρατών, θα ήταν αναγκαία η δικαστική έγκριση, αποκλείει την άσκηση διώξεως ενώπιον ολλανδικού δικαστηρίου;»

Υπόθεση C-385/01

- 19 Κατά του K. Brügge, Γερμανού υπηκόου και κατοίκου Rheinbach (Γερμανία), ασκήθηκε από τη βελγική εισαγγελική αρχή ποινική δίωξη για τον λόγο ότι στις 9 Οκτωβρίου 1997 στο Oostduinkerke (Βέλγιο) προξένησε εκ προθέσεως, κατά παράβαση των άρθρων 392, 398, παράγραφος 1, και 399, παράγραφος 1, του βελγικού Ποινικού Κώδικα, σωματικές κακώσεις ή βλάβες στην B. Leljaert, με επακόλουθο η παθούσα να ασθενήσει ή να καταστεί ανάικη προς εργασία.
- 20 Ενώπιον του Rechtbank van eerste aanleg te Veurne (Βέλγιο), δικάζοντος ως πλημμελειοδικείο, ενώπιον του οποίου κλητεύθηκε ο K. Brügge, η B. Leljaert παρέστη ως πολιτικώς ενάγουσα και ζήτησε να της επιδικαστεί λόγω ηθικής βλάβης χρηματική ικανοποίηση 20 000 βελγικών φράγκων (BEF), εντόκως από τις 9 Οκτωβρίου 1997.
- 21 Η Staatsanwaltschaft Bonn (Εισαγγελία Βόννης) (Γερμανία), κατόπιν της προκαταρκτικής εξετάσεως που είχε διατάξει κατά του K. Brügge σε σχέση με τα περιστατικά για τα οποία είχε παραπεμφθεί στο Rechtbank van eerste aanleg te Veurne, του πρότεινε, με έγγραφο της 22ας Ιουλίου 1998, να τεθεί η υπόθεση στο αρχείο με την καταβολή ποσού 1 000 γερμανικών μάρκων (DEM). Αφού ο K. Brügge κατέβαλε στις 13 Αυγούστου 1998 το ποσό αυτό, ο εισαγγελέας έθεσε την υπόθεση στο αρχείο.

- 22 Από τη δικογραφία προκύπτει ότι η υπόθεση τέθηκε στο αρχείο κατόπιν του ανωτέρω διακανονισμού που στηριζόταν στο άρθρο 153a, σε συνδυασμό με το άρθρο 153, παράγραφος 1, δεύτερη περίοδος, του Strafprozessordnung (γερμανικού Κώδικα Ποινικής Δικονομίας), δυνάμει των οποίων ο εισαγγελέας μπορεί, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, να θέσει την υπόθεση στο αρχείο ή να παύσει τη δίωξη, χωρίς έγκριση του αρμόδιου δικαστηρίου, αφού προηγουμένως ο κατηγορούμενος έχει π.χ. καταβάλει ορισμένο χρηματικό ποσό υπέρ κοινωφελούς ιδρύματος ή του Δημοσίου.
- 23 Το Rechtbank van eerste aanleg te Veurne, κρίνοντας ότι η έκδοση της απόφασής του εξαρτάται από την ερμηνεία του άρθρου 54 της σύμβασης εφαρμογής, ανέστειλε την ενώπιόν του διαδικασία και υπέβαλε στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:
- «Επιτρέπει το άρθρο 54 [της σύμβασης εφαρμογής] στη μεν βελγική εισαγγελική αρχή να παραπέμψει Γερμανό υπήκοο σε βελγικό ποινικό δικαστήριο, στο δε δικαστήριο αυτό να καταδικάσει τον υπήκοο αυτόν, όταν για την ίδια πράξη στον εν λόγω Γερμανό υπήκοο προτάθηκε από τη γερμανική εισαγγελική αρχή ο φιλικός διακανονισμός, ώστε να τεθεί η υπόθεση στο αρχείο με την καταβολή ενός χρηματικού ποσού, το οποίο ο Γερμανός υπήκοος κατέβαλε;»
- 24 Το Δικαστήριο, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, αποφάσισε, σύμφωνα με το άρθρο 43 του Κανονισμού Διαδικασίας, να συνεκδικάσει τις δύο υποθέσεις, λόγω της συνάφειάς τους, προς έκδοση κοινής απόφασης.

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

- 25 Με τα ερωτήματά τους, που ενδείκνυται να συνεξεταστούν, τα αιτούντα δικαστήρια θέτουν κατ' ουσία το ζήτημα αν η αρχή ne bis in idem, η οποία διακηρύσσεται στο άρθρο 54 της σύμβασης εφαρμογής, έχει επίσης εφαρμογή στις διαδικασίες με τις οποίες εξαλείφεται η δυνατότητα άσκησης ποινικής δίωξης, όπως είναι οι επίμαχες στις κύριες δίκες διαδικασίες.

- 26 Από το ίδιο το γράμμα του άρθρου 54 της σύμβασης εφαρμογής προκύπτει ότι, αν κάποιος «καταδικάσθηκε αμετάκλητα» σε ένα κράτος μέλος, δεν μπορεί να διωχθεί σε άλλο κράτος μέλος για τα ίδια πραγματικά περιστατικά.
- 27 Οι διαδικασίες με τις οποίες εξαλείφεται η δυνατότητα άσκησης ποινικής δίωξης, όπως είναι οι επίμαχες στις κύριες δίκες διαδικασίες, είναι οι διαδικασίες στις οποίες ο εισαγγελέας, ασκώντας την εξουσία που του παρέχει συναφώς η οικεία εθνική έννομη τάξη, αποφασίζει να παύσει την ποινική δίωξη του κατηγορουμένου, αφού προηγουμένως ο κατηγορούμενος αυτός έχει εκπληρώσει ορισμένες υποχρεώσεις, μεταξύ των οποίων καταλέγεται π.χ. η καταβολή ορισμένου χρηματικού ποσού που έχει καθορίσει ο εισαγγελέας.
- 28 Επομένως, επιβάλλεται κατ' αρχάς η διαπίστωση ότι, στο πλαίσιο μιας τέτοιας διαδικασίας, η ποινική δίωξη παύει κατόπιν αποφάσεως μιας δημόσιας αρχής που μετέχει στην απονομή της ποινικής δικαιοσύνης εντός της οικείας εθνικής έννομης τάξης.
- 29 Δεύτερον, η διαδικασία αυτή, καθόσον η επέλευση των αποτελεσμάτων της, τα οποία προβλέπονται από τον εκάστοτε εφαρμοστέο εθνικό νόμο, εξαρτάται από τη δέσμευση του κατηγορουμένου να εκπληρώσει ορισμένες υποχρεώσεις που του έχει επιβάλει ο εισαγγελέας, αποτελεί τιμωρία για την παράνομη συμπεριφορά του κατηγορουμένου.
- 30 Υπό τις συνθήκες αυτές, συνάγεται κατ' ανάγκη το συμπέρασμα ότι, σε περίπτωση που η δυνατότητα άσκησης ποινικής δίωξης εξαλείφεται οριστικά κατόπιν διαδικασίας παρόμοιας με τις επίμαχες στις κύριες δίκες, ο ενδιαφερόμενος πρέπει να θεωρείται ότι «καταδικάσθηκε αμετάκλητα», υπό την έννοια του άρθρου 54 της σύμβασης εφαρμογής, για τα πραγματικά περιστατικά που του καταλογίζονται. Επιπλέον, εφόσον ο κατηγορούμενος εκτελέσει τις υποχρεώσεις που του επιβλήθηκαν, λογίζεται ότι η ποινή την οποία ενέχει η διαδικασία με την οποία εξαλείφεται η δυνατότητα ποινικής δίωξης «έχει εκτιθεί», υπό την έννοια της ίδιας αυτής διάταξης.

- 31 Το γεγονός ότι στη διαδικασία αυτή δεν παρεμβαίνει κανένα δικαστήριο και ότι η απόφαση που λαμβάνεται κατά την περάτωσή της δεν έχει τη μορφή δικαστικής απόφασης δεν αναιρεί την ορθότητα της ανωτέρω ερμηνείας, καθόσον τα διαδικαστικά και τυπικά αυτά στοιχεία δεν επηρεάζουν τα αποτελέσματα της διαδικασίας αυτής, τα οποία περιγράφονται στις σκέψεις 28 και 29 της παρούσας απόφασης και τα οποία πρέπει, αφού το άρθρο 54 της σύμβασης εφαρμογής δεν παρέχει καμία αντίθετη ρητή ένδειξη, να θεωρηθούν επαρκή για την εφαρμογή της αρχής *ne bis in idem*, την οποία προβλέπει η διάταξη αυτή.
- 32 Εξάλλου, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι καμία διάταξη είτε του τίτλου VI της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, ο οποίος αφορά την αστυνομική και δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις και του οποίου τα άρθρα 34 και 31 αποτελούν τη νομική βάση των άρθρων 54 έως 58 της σύμβασης εφαρμογής, είτε της Συμφωνίας του Σένγκεν ή της ίδιας της σύμβασης εφαρμογής δεν εξαρτά την εφαρμογή του άρθρου 54 της σύμβασης εφαρμογής από την εναρμόνιση ή έστω από την προσέγγιση των ποινικών νομοθεσιών των κρατών μελών στον τομέα των διαδικασιών που ρυθμίζουν την εξάλειψη της δυνατότητας άσκησης ποινικής δίωξης.
- 33 Υπό τις συνθήκες αυτές, η αρχή *ne bis in idem*, η οποία διακηρύσσεται στο άρθρο 54 της σύμβασης εφαρμογής, προϋποθέτει κατ' ανάγκη, είτε εφαρμόζεται σε διαδικασίες με τις οποίες εξελίσσεται η δυνατότητα άσκησης ποινικής δίωξης και στις οποίες ενδέχεται να μετέχει δικαστήριο είτε σε δικαστικές αποφάσεις, ότι υπάρχει αμοιβαία εμπιστοσύνη των κρατών μελών στα συστήματα ποινικής δικαιοσύνης που εφαρμόζονται στα άλλα κράτη και ότι κάθε κράτος μέλος αποδέχεται την εφαρμογή του ποινικού δικαίου που ισχύει στα άλλα κράτη μέλη, έστω και αν η εφαρμογή της εθνικής νομοθεσίας του οδηγούσε σε διαφορετική λύση.
- 34 Για τους ίδιους λόγους, η εφαρμογή από κράτος μέλος της αρχής *ne bis in idem*, όπως αυτή διακηρύσσεται στο άρθρο 54 της σύμβασης εφαρμογής, σε διαδικασίες που οδηγούν σε εξάλειψη της δυνατότητας άσκησης δίωξης και οι οποίες διεξήχθησαν σε άλλο κράτος μέλος χωρίς την παρέμβαση δικαστηρίου, δεν μπορεί να εξαρτάται από την προϋπόθεση να μην απαιτεί ούτε η νομοθεσία του πρώτου κράτους μέλους παρόμοια παρέμβαση δικαστηρίου.

- 35 Η ερμηνεία αυτή του άρθρου 54 της σύμβασης εφαρμογής είναι κατά μείζονα λόγο επιβεβλημένη επειδή είναι η μόνη που αφενός δίδει το προβάδισμα στο αντικείμενο και στον σκοπό της διάταξης αυτής έναντι των διαδικαστικών ή καθαρά τυπικών στοιχείων, τα οποία εξάλλου ενδέχεται να διαφέρουν από το ένα κράτος μέλος στο άλλο, και αφετέρου διασφαλίζει την αποτελεσματική εφαρμογή της εν λόγω αρχής.
- 36 Συναφώς πρέπει κατ' αρχάς να τονιστεί ότι, όπως προκύπτει από το άρθρο 2, πρώτο εδάφιο, τέταρτη περίπτωση, ΕΕ, με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ η Ευρωπαϊκή Ένωση έθεσε ως στόχο να διατηρήσει και να αναπτύξει την Ένωση ως χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, μέσα στον οποίο εξασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων.
- 37 Επιπλέον, όπως προκύπτει από το πρώτο εδάφιο του προοιμίου του πρωτοκόλλου, η εφαρμογή μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση του κεκτημένου του Σένγκεν, μέρος του οποίου αποτελεί το άρθρο 54 της σύμβασης εφαρμογής, αποσκοπεί στην ενίσχυση της ευρωπαϊκής ενοποίησης και, ιδίως, στην ταχύτερη ανάπτυξη της Ένωσης σε ένα τέτοιο χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, η διατήρηση και η ανάπτυξη του οποίου αποτελεί στόχο της Ένωσης.
- 38 Το άρθρο 54 της σύμβασης εφαρμογής όμως, σκοπός του οποίου είναι να αποφευχθεί το ενδεχόμενο να ασκείται κατά ενός προσώπου, το οποίο ακριβώς κάνει χρήση του δικαιώματός του για ελεύθερη κυκλοφορία, ποινική δίωξη για τα ίδια περιστατικά στο έδαφος περισσότερων του ενός κρατών μελών, μπορεί να συμβάλλει αποτελεσματικά στην πλήρη επίτευξη του σκοπού αυτού μόνο αν έχει επίσης εφαρμογή στις αποφάσεις με τις οποίες παύει οριστικά η ποινική δίωξη σε ένα κράτος μέλος, έστω και αν οι αποφάσεις αυτές λαμβάνονται χωρίς την παρέμβαση δικαστηρίου και δεν έχουν τη μορφή δικαστικής απόφασης.
- 39 Εξάλλου, οι εθνικές νομοθεσίες που προβλέπουν την εφαρμογή διαδικασιών με τις οποίες εξαλείφεται η δυνατότητα άσκησης ποινικής δίωξης, όπως είναι οι επίμαχες

στις κύριες δίκες διαδικασίες, επιτρέπουν την εφαρμογή αυτή μόνο υπό ορισμένες περιστάσεις ή μόνο για ορισμένα εγκλήματα που απαριθμούνται ή προσδιορίζονται περιοριστικά, δεν καταλέγονται κατά κανόνα μεταξύ των βαρύτερων εγκλημάτων και τιμωρούνται με ποινές που δεν υπερβαίνουν ορισμένο όριο.

40 Υπό τις συνθήκες αυτές, αν η εφαρμογή του άρθρου 54 της σύμβασης εφαρμογής περιοριζόταν μόνο στις αποφάσεις παύσης της δίωξης που λαμβάνονται από δικαστήριο ή έχουν τη μορφή δικαστικής απόφασης, το αποτέλεσμα θα ήταν να ισχύει η προβλεπόμενη στη διάταξη αυτή αρχή *ne bis in idem*, άρα και η ελεύθερη κυκλοφορία, της οποίας τη διευκόλυνση επιδιώκει η εν λόγω διάταξη, μόνο για τους κατηγορούμενους για ορισμένα εγκλήματα για τα οποία δεν είναι δυνατή, λόγω της βαρύτητάς τους και των προβλεπόμενων γι' αυτά ποινών, η εφαρμογή του απλοποιημένου τρόπου διακανονισμού ορισμένων ποινικών υποθέσεων ο οποίος συνίσταται σε διαδικασία που οδηγεί σε εξάλειψη της δυνατότητας άσκησης δίωξης, όπως είναι οι επίμαχες στις κύριες δίκες διαδικασίες.

41 Η Γερμανική, η Βελγική και η Γαλλική Κυβέρνηση υποστηρίζουν αντίθετα ότι η ερμηνεία του άρθρου 54 της σύμβασης εφαρμογής υπό την έννοια ότι έχει εφαρμογή στις διαδικασίες με τις οποίες εξαιλείται η δυνατότητα άσκησης ποινικής δίωξης χωρίς την παρέμβαση δικαστηρίου προσκρούει όχι μόνο στο γράμμα του άρθρου αυτού, αλλά και στην οικονομία του, και ιδίως στη σχέση του προς τα άρθρα 55 και 58 της σύμβασης εφαρμογής, καθώς επίσης και στη βούληση των συμβαλλόμενων μερών και σε ορισμένες άλλες διεθνείς πράξεις με ανάλογο αντικείμενο. Η Βελγική Κυβέρνηση προσθέτει ότι, όσον αφορά την εφαρμογή του εν λόγω άρθρου 54, η απόφαση που λαμβάνεται μετά την περάτωση διαδικασίας όπως η επίμαχη στην υπόθεση Brügge δεν μπορεί να εξομοιώνεται με αμετάκλητη δικαστική απόφαση παρά μόνον υπό την προϋπόθεση ότι έχουν διασφαλιστεί προσηκόντως τα δικαιώματα του παθόντος.

42 Όσον αφορά, πρώτον, το γράμμα του άρθρου 54 της σύμβασης εφαρμογής, επιβάλλεται να υπενθυμιστεί, όπως προκύπτει από τις σκέψεις 26 έως 38 της παρούσας απόφασης, ότι, αν ληφθούν υπόψη το αντικείμενο και ο σκοπός της διάταξη αυτής, η χρήση της φράσης «καταδικάσθηκε αμετάκλητα» δεν απαγορεύει την ερμηνεία της

υπό την έννοια ότι μπορεί να έχει επίσης εφαρμογή στις διαδικασίες με τις οποίες εξαλείφεται η δυνατότητα άσκησης ποινικής δίωξης, όπως είναι οι επίμαχες στις κύριες δίκες, στις οποίες δεν παρεμβαίνει κανένα δικαστήριο.

- 43 Δεύτερον, τα άρθρα 55 έως 58 της σύμβασης εφαρμογής όχι μόνο δεν επιβάλλουν να έχει το άρθρο 54 εφαρμογή σε δικαστικές μόνο αποφάσεις ή μόνο σε διαδικασίες με τις οποίες εξαλείφεται η δυνατότητα άσκησης ποινικής δίωξης και στις οποίες υπάρχει συμμετοχή δικαστηρίου, αλλά και είναι συμβατά με την ερμηνεία της εν λόγω διάταξης που απορρέει από τις σκέψεις 26 έως 38 της παρούσας απόφασης.
- 44 Συγκεκριμένα, αφενός το άρθρο 55 της σύμβασης εφαρμογής, το οποίο επιτρέπει στα κράτη μέλη να μην εφαρμόζουν την αρχή *ne bis in idem* σε ορισμένες περιοριστικά απαριθμούμενες περιπτώσεις πραγματικών περιστατικών που έχουν ληφθεί υπόψη από αλλοδαπή δικαστική απόφαση, πρέπει λογικά να αφορά τις ίδιες πράξεις και διαδικασίες με τις οποίες ένα πρόσωπο μπορεί να «καταδικασθεί αμετάκλητα» για τα ίδια περιστατικά, υπό την έννοια του άρθρου 54 της σύμβασης εφαρμογής. Η ορθότητα του συμπεράσματος αυτού προκύπτει μάλιστα από το γεγονός ότι στο κείμενο των άρθρων 54 και 55 της σύμβασης εφαρμογής χρησιμοποιείται, στις περισσότερες γλώσσες, ο ίδιος όρος για την περιγραφή των πράξεων και διαδικασιών αυτών.
- 45 Αφετέρου, η εφαρμογή του άρθρου 54 της σύμβασης εφαρμογής σε διαδικασίες με τις οποίες εξαλείφεται η δυνατότητα άσκησης ποινικής δίωξης, όπως είναι οι επίμαχες στις κύριες δίκες, δεν στερεί από το άρθρο 58 της σύμβασης εφαρμογής την πρακτική αποτελεσματικότητά του. Η διάταξη αυτή, όπως προκύπτει από το γράμμα της, επιτρέπει στα κράτη μέλη να εφαρμόζουν τις εθνικές διατάξεις που είναι ευρύτερες όχι μόνο από το άρθρο 54 της σύμβασης εφαρμογής, αλλά και από οποιαδήποτε διάταξη της σύμβασης αυτής που αφορά την εφαρμογή της αρχής *ne bis in idem*. Επιπλέον, όχι μόνον τους επιτρέπει να εφαρμόζουν την αρχή αυτή και σε άλλες δικαστικές αποφάσεις, πέρα από όσες εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του εν λόγω άρθρου 54, αλλά και αναγνωρίζει γενικότερα το δικαίωμά τους να εφαρμόζουν εθνικές διατάξεις που διευρύνουν την αρχή αυτή ή εξαρτούν την εφαρμογή της από λιγότερο αυστηρές προϋποθέσεις, ανεξάρτητες από τη φύση της αλλοδαπής απόφασης στη συγκεκριμένη εκάστοτε υπόθεση.

- 46 Όσον αφορά, τρίτον, τη βούληση των συμβαλλόμενων μερών, όπως προκύπτει από ορισμένες εθνικές νομοθετικές προπαρασκευαστικές εργασίες σχετικές με την κύρωση της σύμβασης εφαρμογής ή της σύμβασης που συνήψαν τα κράτη μέλη των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στις 25 Μαΐου 1987 σχετικά με την εφαρμογή της αρχής *ne bis in idem* και της οποίας το άρθρο 1 περιέχει πανομοιότυπη ουσιαστικά διάταξη με το άρθρο 54 της σύμβασης εφαρμογής, αρκεί η διαπίστωση ότι οι εργασίες αυτές είναι προγενέστερες της ενσωμάτωσης του κεκτημένου του Σένγκεν στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία πραγματοποιήθηκε με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ.
- 47 Όσον αφορά, τέλος, τον ισχυρισμό της Βελγικής Κυβέρνησης ότι η εφαρμογή του άρθρου 54 της σύμβασης εφαρμογής στους ποινικής φύσεως συμβιβασμούς ενέχει τον κίνδυνο προσβολής των δικαιωμάτων του παθόντος, επισημαίνεται ότι η αρχή *ne bis in idem*, όπως διακηρύσσεται στην εν λόγω διάταξη, έχει ως μόνο αποτέλεσμα την αποφυγή του ενδεχομένου να ασκείται κατά του αμετακλήτως καταδικασθέντος σε ένα κράτος μέλος νέα ποινική δίωξη, για τα ίδια περιστατικά, σε άλλο κράτος μέλος. Η εν λόγω αρχή δεν εμποδίζει τον παθόντα ή οποιονδήποτε άλλον από όσους ζημώθηκαν από τη συμπεριφορά του κατηγορουμένου να ασκήσει αγωγή αποζημιώσεως ή να εμμένει στην εκδίκαση της ήδη ασκηθείσας αγωγής.
- 48 Κατόπιν όλων των ανωτέρω σκέψεων, στα προδικαστικά ερωτήματα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η αρχή *ne bis in idem*, η οποία διακηρύσσεται στο άρθρο 54 της σύμβασης εφαρμογής, έχει επίσης εφαρμογή στις διαδικασίες με τις οποίες εξαλείφεται η δυνατότητα άσκησης ποινικής δίωξης, όπως είναι οι επίμαχες στις κύριες δίκες διαδικασίες, και κατά τις οποίες ο εισαγγελέας κράτους μέλους αποφασίζει, χωρίς την παρέμβαση δικαστηρίου, να παύσει την ποινική δίωξη που έχει ασκηθεί στο κράτος αυτό, αφού προηγουμένως ο κατηγορούμενος έχει εκπληρώσει ορισμένες υποχρεώσεις, μεταξύ των οποίων καταλέγεται π.χ. η καταβολή ορισμένου χρηματικού ποσού που έχει καθορίσει ο εισαγγελέας.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 49 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Γερμανική, η Βελγική, η Γαλλική, η Ιταλική και η Ολλανδική Κυβέρνηση, καθώς και η Επιτροπή, που κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους των κύριων δικών τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, σ' αυτά εναπόκειται να αποφανθούν επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλαν το Oberlandesgericht Köln και το Rechtbank van eerste aanleg te Veurne με διατάξεις της 30ής Μαρτίου και της 4ης Μαΐου 2001 αντίστοιχα, αποφαινεται:

Η αρχή ne bis in idem, η οποία διακηρύσσεται στο άρθρο 54 της σύμβασης εφαρμογής της Συμφωνίας του Σένγκεν, της 14ης Ιουνίου 1985, μεταξύ των κυβερνήσεων των κρατών της Οικονομικής Ένωσης Μπενελούξ, της Ομοσπονδιακής

Δημοκρατίας της Γερμανίας και της Γαλλικής Δημοκρατίας, σχετικά με τη σταδιακή κατάργηση των ελέγχων στα κοινά σύνορα, η οποία υπογράφηκε στις 19 Ιουνίου 1990 στο Σένγκεν, έχει επίσης εφαρμογή στις διαδικασίες με τις οποίες εξαλείφεται η δυνατότητα άσκησης ποινικής δίωξης, όπως είναι οι επίμαχες στις κύριες δίκες διαδικασίες, και κατά τις οποίες ο εισαγγελέας κράτους μέλους αποφασίζει, χωρίς την παρέμβαση δικαστηρίου, να παύσει την ποινική δίωξη που έχει ασκηθεί στο κράτος αυτό, αφού προηγουμένως ο κατηγορούμενος έχει εκπληρώσει ορισμένες υποχρεώσεις, μεταξύ των οποίων καταλέγεται π.χ. η καταβολή ορισμένου χρηματικού ποσού που έχει καθορίσει ο εισαγγελέας.

Rodríguez Iglesias	Puissochet	Wathelet
Schintgen	Timmermans	Gulmann
La Pergola	Jann	Σκουρής
Macken	Colneric	von Bahr
Cunha Rodrigues		

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 11 Φεβρουαρίου 2003.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος

R. Grass

G. C. Rodríguez Iglesias